

VYRIAUSYBĖS ATSTOVŲ ĮSTAIGOS
VYRIAUSYBĖS ATSTOVAS VILNIAUS IR ALYTAUS APSKRITYSE

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 60, LT-01110 Vilnius, mob. +370 609 54 703, +370 658 42 928, el. p. info@vaistaiga.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 305205389
Adresas korespondencijai: Gedimino pr. 60, LT-01110 Vilnius, mob. +370 609 54 722, +370 658 42 940, el. p. vilnius@vaistaiga.lt

Vilniaus rajono savivaldybės tarybai

2026-03-06 Nr. TR1-2(5.1E)

Kopija
Vilniaus rajono savivaldybės merui
Robertui Duchnevičiui

TEIKIMAS

**DĖL VILNIAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS TARYBOS 2012 M. BALANDŽIO 27 D. SPRENDIMO T3-168
“DĖL KARDINOLO HENRIKO ROMANO GULBINOVIČIAUS GATVĖS, ESANČIOS AKUOTININKŲ K.,
BALININKŲ K., BUIVYDŽIŲ K., KARUŽIŠKIŲ VS., PAKALNIŲ K., PUNŽONIŲ K., STRAŽNINKŲ VS.,
BUIVYDŽIŲ SEN., VILNIAUS R., PAVADINIMO“ PANAIKINIMO**

Vilniaus rajono savivaldybės taryba 2012 m. balandžio 27 d. sprendimo Nr. T3-168 „Dėl Kardinolo Henriko Romano Gulbinovičiaus gatvės, esančios Akuotininkų k., Balininkų k., Buivydžių k., Karužiškių vs., Pakalnių k., Punžonių k., Stražininkų vs., Buivydžių sen., Vilniaus r, pavadinimo“ (toliau – Sprendimas) 1.1.- 1.7. papunkčiais suteikė Kardinolo Henriko Romano Gulbinovičiaus vardą Akuotininkų, Balininkų, Buivydžių, Karužiškių, Pakalnių, Punžonių, Stražininkų kaimų gatvėms.

Sprendimas neatitinka aukštesnės galios teisės aktų reikalavimų, todėl turi būti panaikintas.

Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo (toliau – VSĮ) 6 straipsnio 27 punkte, 15 straipsnio 2 dalies 26 punkte nustatyta, kad pavadinimų gatvėms suteikimas, suteiktų pavadinimų keitimas ar panaikinimas yra savarankiška ir išimtinai savivaldybės tarybos kompetencijai priskirta funkcija, kuri turi būti įgyvendinta Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka.

Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymo 9 straipsnio 2 dalimi nustatyta, kad gatvėms pavadinimai suteikiami ir keičiami savivaldybės tarybos sprendimais pagal Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytus kriterijus.

Pavadinimų gatvėms suteikimo bei pakeitimo tvarka yra reglamentuota Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2011 m. sausio 25 d. įsakymu Nr. 1V-57 patvirtintame

Pavadinimų gatvėms, pastatams, statiniams ir kitiems objektams suteikimo, keitimo ir įtraukimo į apskaitą tvarkos apraše (toliau – Aprašas). Aprašo 3 punkte nustatyti kriterijai, kuriais vadovaujantis suteikiami ir keičiami gatvių pavadinimai:

„3.1. pavadinimai turi būti kalbiškai taisyklingi;

3.2. pavadinimai neturi trikdyti visuomenės saugumo, viešosios tvarkos, kurstyti tautinės, rasinės, religinės ar socialinės neapykantos, prievartos ar diskriminacijos;

3.3. pavadinimai su vietovardžiais turi:

3.3.1. būti oficialūs ir norminiai (išnykę vietovardžiai – tik norminiai);

3.2. būti parenkami prioritetą teikiant nykstančių ar išnykusių krašto vietovardžių vardams;

3.4. pavadinimai su asmenvardžiais turi būti parenkami vertinant personalijų nuopelnus Lietuvos valstybės ar krašto istorijai, mokslui, menui, kultūrai, politikai ir kitoms visuomeninio gyvenimo sritims;

3.5. pavadinimai, susiję su istoriniais, kultūriniais įvykiais (datomis), vietomis, turi būti reikšmingi Lietuvos valstybei.“

Aprašo 6 punkte nustatyta, kad vykdomoji institucija savivaldybės tarybai pateikia:

<...>6.2. aiškinamąjį raštą, kuriame pagrindžiamas aprašo 6.1 papunktyje nurodytame sprendimo projekte teikiamų pasiūlymų tikslingumas; <...>.

Dėl sprendimo priėmimo tvarkos pažeidimo

VSĮ 4 straipsnio 5 punkte nurodyta, kad vienas iš pagrindinių principų, kuriais grindžiama vietos savivalda, yra teisėtumo principas, reiškiantis, kad savivaldybės institucijų ir įstaigų veikla grindžiama Konstitucija, įstatymais ir kitais teisės aktais, t. y. turi būti užtikrinamas Savivaldybės veiklos ir Savivaldybės institucijų priimamų sprendimų teisėtumas, kuris, be kita ko, įpareigoja teisėkūros subjektus, šiuo atveju Tarybą, laikytis teisės aktų hierarchijos ir užtikrinti, kad žemesnės teisinės galios teisės aktai būtų priimami laikantis visų aukštesnės teisinės galios teisės aktų reikalavimų.

VSĮ bei Teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymas aiškiai nurodo, kad pavadinimai gatvėms suteikiami pagal Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytus kriterijus. O tai reiškia, kad savivaldybės taryba, suteikdama pavadinimą gatvei, nėra absoliučiai savarankiška.

Kriterijų nustatymas nėra savitikslis ir suponuoja savivaldybės institucijoms pareigą kiekvienu individualiu atveju įvertinti konkrečius faktus ir aplinkybes, kurios pagrįstų gatvės pavadinimo atitiktį konkrečiam kriterijui. Priešingu atveju, kriterijų nustatymas netektų prasmės.

Kaip jau buvo minėta, tais atvejais, kai gatvei suteikiamas pavadinimas su asmenvardžiu, *inter alia*, turi būti įvertinti personalijos nuopelnai Lietuvos valstybės ar krašto istorijai, mokslui, menui, kultūrai, politikai ir kitoms visuomeninio gyvenimo sritims. Pabrėžtina, kad Aprašo 3.4 papunktis asmens nuopelnus išimtinai sieja su Lietuvos valstybe, t. y., numato, kad asmens nuopelnai turi būti Lietuvos valstybei ar kraštui.

Aprašo 6.2 papunkčio nuostata „pagrindžiamas <...> teikiamų pasiūlymų tikslingumas“ leidžia daryti išvadą, kad motyvai, kurie pagrįstų siūlomo gatvės pavadinimo atitikimą Aprašo 3.4 papunkčio reikalavimams, privalo būti nurodyti sprendimo projekto aiškinamajame rašte. Motyvų nebuvimas laikytinas esminiu procedūriniu pažeidimu, kuris yra pakankamas pagrindas naikinti priimtą sprendimą.

Sprendimo aiškinamajame rašte nurodyta, kad „Gulbinovičius Henrikas – lenkų dvasininkas, kunigas katalikų kardinolas, Vroclavo(Lenkija) arkivyskupas metropolitas. Gimė 1928-10-28 Šukiškių kaime (Buivydiškių seniūnija). Šiame kaime praėjo jo vaikystė ir jaunystė. 1946 m. su tėvais repatriavo į Lenkiją 1944 m. pradėjo studijas Vilniaus dvasininkų seminarijoje, kuri 1945 m. buvo perkelta į Balstogę. 1950-06-15 buvo įšventintas į kunigus. 1950 – 1955 m. studijavo teisę Liublino universiteto Teologijos fakultete, kur gavo teologijos moralės ir etikos daktaro laipsnį. Studentavimo laikais buvo profesorius K. Voitylos (Jono Pauliaus II) klausytoju. Kartu dalyvavo Lenkijos episkopato konferencijoje. 1970-02-07 Balstogėje įšventintas vyskupu, o 1976 – paskirtas Vroclavo arkivyskupu metropolitu. 1985m. pakeltas kardinolu. Už nuopelnus kardinolas apdovanotas „Baltojo erelio ordinu“ (2008m.), suteiktas Olavos, Ziembicu, Žemutinės Silezijos Garbės piliečio vardas, Vroclavo žemės ūkio akademijos, Honoris causta PWT garbės daktaro vardas. Kardinolas nuolat palaikydavo ryšius su savo gimtuoju Vilniaus kraštu. 1980 m. buvo paskirtas Vilniaus arkivyskupijos pietinės dalies apaštaliniu administratoriumi“.

Įvertinus aiškinamajame rašte pateiktą informaciją nustatyta, kad nėra nurodyta, kokias nuopelnais Lietuvos valstybės mokslui, menui, kultūrai, politikai ar kitoms visuomeninio gyvenimo sritims pasižymėjo kardinolas Henrikas Gulbinovičius, tuo pažeidžiant Aprašo 6.2. nustatytus reikalavimus. Sprendimo aiškinamajame rašte tik nurodyta, kad kardinolas nuolat palaikydavo ryšius su gimtuoju Vilniaus kraštu ir buvo paskirtas Vilniaus arkivyskupijos pietinės dalies apaštaliniu administratoriumi, tačiau minėta informacija savaime neatskleidžia, kokie buvo konkretūs šio asmens nuopelnai, išskirtiniai darbai, davę ypatingą naudą Lietuvai ar Vilniaus kraštui.

Nustačius šiuos trūkumus neįmanoma įvertinti, ar Sprendimo 1.1-1.7 papunkčiai atitinka Aprašo 3.4. punkte nustatytą kriterijų. Todėl darytina išvada, kad minėti Sprendimo papunkčiai

priimti neįrodžius Sprendimo projekto atitikties Aprašo 3.4 punkte nustatytam kriterijui, nesilaikant esminių Aprašo 6.2 papunktyje nustatytų taisyklių, įpareigojančių pagrįsti siūlomo gatvės pavadinimo atitiktį kriterijams, pažeidžiant Teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymo 9 straipsnio 2 dalies ir VSĮ 15 straipsnio 2 dalies 26 punkto nuostatas. Vadinasi, jau vien dėl šių priežasčių Sprendimas negali būti laikomas pagrįstu ir teisėtu, todėl turi būti panaikintas (Žr. LVAT 2012 m. rugpjūčio 13 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A-146-2026/2012).

Dėl po Sprendimo priėmimo paaiškėjusių naujų faktinių aplinkybių

Aprašo 16.5 papunktyje nustatyta, kad gatvės pavadinimas keičiamas, kai gatvės pavadinimas ar jos geografinės charakteristikos neatitinka Aprašo ir Adresų formavimo taisyklių reikalavimų. Minėta nuostata nustato savivaldybės tarybai pareigą pakeisti jau suteiktą gatvės pavadinimą, kai yra nustatoma, kad jis nebeatitinka Aprašo reikalavimų. Todėl tais atvejais, kai po Sprendimo priėmimo paaiškėja faktinės aplinkybės, kurios yra nesuderinamos su Aprašo 3 punkte nustatytais kriterijais, savivaldybės taryba privalo pakeisit/panaikinti jau suteiktą gatvės pavadinimą.

Viešojo administravimo subjektų sprendimai turi būti grindžiami ir atsakingo valdymo, teisingumo, bendruomenės ir atskirų jos narių interesų derinimo, žmogaus teisių ir laisvių užtikrinimo ir gerbimo principais.

Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad teisingumas gali būti įgyvendintas užtikrinant tam tikrą interesų pusiausvyrą, išvengiant atsitiktinumų ir savivalės, interesų priešpriešos (2008 m. gruodžio 24 d., 2015 m. gegužės 14 d., 2019 m. birželio 7 d. nutarimai).

Vienas iš kriterijų, kurį turi atitikti visi gatvių pavadinimai, yra tai, kad pavadinimai neturi trikdyti visuomenės saugumo, viešosios tvarkos, kurstyti tautinės, rasinės, religinės ar socialinės neapykantos, prievartos ar diskriminacijos (Aprašo 3.2 papunktis). Reikalavimas atitikti šį kriterijų užtikrina aukščiau paminėtų principų įgyvendinimą.

Šis kriterijus ypatingai svarbus ir suteikiant gatvių pavadinimus su asmenvardžiais.

Gatvės pavadinimas su asmenvardžiu yra pagarbos asmeniui, kuris nusipelnė Lietuvai ar jo kraštui, ženklas. Tai yra asmens nuopelnų, t. y. išskirtinių jo darbų, kurie davė ypatingą naudą Lietuvos valstybei ir jos visuomenei, įvertinimas.

Pagarba¹ apibrėžiama kaip aukštas įvertinimas, pripažinimas arba skaitymasis su aplinkos ar kito asmens jausmais, mintimis, idėjomis, norais bei poreikiais, pasiekimais ir pasirinkimais, jų

¹ <https://lt.wikipedia.org/wiki/Pagarba>; <https://www.zodynas.lt/terminu-zodynas/p/pagarba>

pripažinimas reikšmingais, vertais dėmesio, turinčiais aukštą vertę. Todėl gatvių pavadinimai su asmenvardžiais tuo pačiu reiškia ir pritarimą šio asmens mintims, veiklai.

Įvertinus tai, kas išdėstyta ir sistemiškai aiškinant bei taikant Aprašo 3.2 bei 3.4 papunkčio reikalavimus, darytina išvada, jog vertinant gatvės pavadinimo atitiktį kriterijams yra svarbu ne tik asmens nuopelnai, bet ir visos kitos žinomos aplinkybės, faktai apie jį, kurie gali/galėtų sukelti visuomenės interesų priešpriešą, pažeisti žmogaus orumą, sulaukti neigiamos visuomenės reakcijos, iššaukti visuomenės pasipriešinimą ir pan.

Todėl apie asmenį paaiškėjus aplinkybėms, kurios nėra suderinamos su visuotinai priimtomis geros moralės ir dorovės normomis, konstituciniais teisingumo, teisinės valstybės bei darnios pilietinės visuomenės principais, savivaldybės tarybai kyla pareiga nedelsiant panaikinti suteiktą gatvės pavadinimą.

2020-11-06 Apaštalinės nunciatūros Lenkijos interneto svetainėje paskelbtas komunikatas² kuriame teigiama, kad po tyrimo kardinolo Henriko Gulbinovičiaus atžvilgiu Šventasis Sostas priėmė šiuos drausminius sprendimus: draudimas dalyvauti bet kokiose viešose iškilmėse ar susirinkimuose, draudimas naudoti vyskupo insignijas, draudžiama dalyvauti laidotuvėse ir laidoti katedroje, įnešti atitinkamą pinigų sumą kaip auką Švento Juozapo fondo, Lenkijos vyskupų konferencijos įsteigto siekiant remti Bažnyčios veiklą seksualinės prievartos aukų naudai, jų psichologinę priežiūrą, prevenciją ir už nepilnamečių apsaugą atsakingų asmenų švietimą, veiklai.

2025-10-10 Viliaus arkivyskupija internetinėje svetainėje išplatino informaciją³ apie kardinolą H. R. Gulbinovičių, nurodydama „tai, kad Šventasis Sostas, ištyręs kardinolui Henrykui Gulbinowiczui iškeltus kaltinimus dėl nepilnamečio asmens seksualinio išnaudojimo bei kitų nusikaltimų, jį pripažino kaltu, jau yra ženklas apie ištirto nusikaltimo rimtumą.“

Apaštalinė nunciatūra pagal 1961 m. Vienos konvenciją dėl diplomatinių santykių (1, 3 bei 14 str.) yra pripažįstama Šventojo sosto kaip užsienio valstybės diplomatinė atstovybė, todėl jos pranešimai yra laikytini oficialia Šventojo sosto komunikacija.

Lietuvos Respublikos ir Šventojo Sosto sutarties dėl santykių tarp Katalikų Bažnyčios ir Valstybės teisinių aspektų 1 straipsnyje nustatyta, kad Lietuvos Respublika ir Šventasis Sostas <...> glaudžiai bendradarbiauja siekdamas kiekvieno žmogaus ir visuomenės dvasinės ir materialinės gerovės. Kompetentingos Lietuvos Respublikos institucijos ir kompetentingos Katalikų Bažnyčios institucijos abiem šalims priimtinais būdais bendradarbiauja švietimo, kultūros, šeimos, socialiniais, o ypač dorovės bei žmogaus orumo apsaugos klausimais.

² <https://nuncjatura.pl/2020/11/06/komunikat-dotyczacy-kard-henryka-gulbinowicza/>

³ <https://www.vilnensis.lt/arkivyskupas-kviecia-pasitiketi-baznycios-teisingumo-procesais/>

Atsižvelgiant į tai, kad

- Šventasis Sostas dėl kardinolo Henriko Gulbinovičiaus veiksmų, siejamų su nepilnamečių seksualine prievarta, priėmė drausminius sprendimus;
- tokio pobūdžio nusikaltimai yra nesuderinami su dorove bei Konstitucijos saugomomis ir ginamomis vertybėmis;
- Lietuvos Respublika sutartyje su Šventuoju Sostu sutarė bendradarbiauti dorovės bei žmogaus orumo klausimais;
- visuomenėje kyla pasipriešinimas ir nesantaika dėl šios gatvės pavadinimo ir yra inicijuota peticija⁴ dėl gatvės pavadinimo panaikinimo, yra pakankamas pagrindas išvada, kad, net jei ir būtų įvardinti šio asmens nuopelnai Lietuvai, paaiškėjus pastarosioms aplinkybėms, asmens, kurio veikla yra siejama su Konstitucijos ginamų vertybių paniekimu, įamžinimas, pavadinant gatvę jo vardu, yra nesuderinamas nei su Aprašo 3.2 bei 3.4 papunkčių reikalavimais, nei su aukščiau minėtais teisės principais. Tuo pačiu tai reiškia, kad savivaldybės taryba pripažįsta, toleruoja ir palaiko šio asmens veiksmus.

Apibendrinus aukščiau nurodytas aplinkybes, darytina išvada, kad Sprendimas priimtas pažeidžiant esmines procedūras bei neatitinka Aprašo 3.2, 3.4, 6.2 papunkčių, Teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymo 9 straipsnio 2 dalies, Vietos savivaldos įstatymo 15 straipsnio 2 dalies 26 punkto nuostatų, visuotinai priimtinių geros moralės ir dorovės normų, teisingumo, darnios pilietinės visuomenės principų.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, ir vadovaudamasi Lietuvos Respublikos savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 8 straipsnio 1 dalies 1 punktu,

siūlau Vilniaus rajono savivaldybės tarybai svarstyti Vilniaus rajono savivaldybės tarybos 2012 m. balandžio 27 d. sprendimo Nr. T3-168 „Dėl Kardinolo Henriko Romano Gulbinovičiaus gatvės, esančios Akuotininkų k., Balininkų k., Buivydžių k., Karužiškių vs., Pakalnių k., Punžonių k., Stražininkų vs., Buivydžių sen., Vilniaus r, pavadinimo“ (toliau- Sprendimas) panaikinimo ir naujo(-ų) gatvės(-ių) pavadinimo(-ų) suteikimo klausimą.

Vyriausybės atstovo teikimą Vilniaus rajono savivaldybės taryba turi apsvarstyti ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo teikimo gavimo dienos ir apie priimtą sprendimą pranešti Vyriausybės atstovui raštu per 5 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos.

⁴ <https://www.skeptikudraugija.lt/peticija-garbes-pilietis/#peticijos-forma-g>

Atkreipiu mero dėmesį į tai, kad vadovaujantis Savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 8 straipsnio 6 dalimi, meras artimiausiame savivaldybės tarybos posėdyje privalo su informacija apie teikimą supažindinti savivaldybės tarybos narius.

Vyriausybės atstovė Vilniaus ir Alytaus apskrityse

Gedmantė Eimontienė